

«Només una vegada». A vegades necessitem creure que no és tan greu. Només ha estat una vegada, una única vegada. Un fet puntual. Aïllat. Mirem la realitat amb el filtre dels colors que la fan més bella, que la disfressen, que la justifiquen. Combinem les peces fent que encaixin, generant la imatge perfecta. No volem trencar el nostre puzzle, la nostra imatge. Ens estimem les peces, tenim por de no saber jugar a una altra cosa. Però mirar la realitat amb vels sovint genera plecs, arrugues, que acaben arrugant-nos a nosaltres mateixes.

Quantes vegades hem obviat o amagat fets que ens han ferit, perquè ens fa vergonya (aliena, aquella que es genera en creure que el que fa l'altra també ens identifica a nosaltres), per la por al judici extern, o perquè no obviar-los comportaria desmuntar el puzzle? Però, on és el límit? Què és el que podem permetre només una vegada?

«Si només fem les coses una vegada, no tenen valor?» pregunta la Laura, la terapeuta, al Pau i a l'Eva.

Però què hi ha darrere d'aquesta única vegada?

L'autora ens mostra amb valentia i profunditat com funcionen les dinàmiques que operen en una relació en la qual s'exerceix la violència masclista. Fa visible el funcionament de la violència psicològica i com allò que passa només una vegada (l'agressió física) és la punta d'un iceberg que amaga moltes altres violències al darrere. En definitiva, presenta clarament l'escalada de la violència masclista.

L'obra evidencia com la subjectivitat que es dona dins d'una relació de parella obstaculitza la identificació d'aquesta violència, i arriba a normalitzar conductes de maltractament psicològic. Veiem com actua el mecanisme de la culpabilitat en una relació de violència; com el sentiment de culpa pot operar, justificant-nos a nosaltres mateixes, allò que mai justificariem si li passés a una altra.

Contribueix a desmuntar les estratègies que perpetuen la violència masclista, trencant amb els estereotips que la sostenen. L'autora ens mostra que la violència masclista no és una qüestió de classe, ni de coneixements, sinó que es dona en tota la societat, en tots els estrats, s'escola per totes les esclertes, i mostra com els processos de socialització generen grans dificultats a l'hora de poder identificar aquesta violència.

L'autora desmunta l'estereotip de «dona maltractada», que és utilitzat pel mecanisme social patriarcal, per fer invisible i mantenir la violència masclista. *Només una vegada* confronta amb coratge la construcció social, i posa davant del públic una realitat quotidiana, però emmascarada: dones de qualsevol classe social, de qualsevol nivell cultural, fortes, amb tot tipus de bagatge vital, patim violència masclista, i ens costa identificar-la i ens costa reconèixer-la en nosaltres mateixes i al nostre voltant. Perquè ens han ensenyat que les que viuen violències masclistes són víctimes, són submises, que les que viuen violència són unes altres, les allunyades de nosaltres, de nosaltres que som totes, i aquelles, les altres, les que viuen violència masclista, segons l'estereotip, responen a una descripció irreal. Una descripció falsa. I així es manté el secret, que alimenta contínuament que passi una vegada i una altra.

A través del personatge de l'Eva, podem veure, també, la perversió del mecanisme d'aquest estereotip, com, efectivament, tot i ser una dona amb poder, forta, amb presència, l'impacte de la violència fa que vagi minvant la seva fortalesa, la seva presència, i acabi d'alguna manera quasi

responent a l'estereotip. És a dir, la fragilitat, la vulnerabilitat, no és causa sinó conseqüència de la violència.

(Val a dir que absolutament totes les dones a qui he tingut el regal d'acompanyar en el seu procés de recuperació de la violència viscuda han estat dones d'una fortalesa incommensurable amb la qual han pogut reconnectar en algun moment.)

A *Només una vegada* es pot detectar, també, en el tercer acte, el *cicle de la violència* complet: es mostra una *fase de tensió*, en què el Pau, un home culte, intel·ligent, seductor i manipulador, es mostra empenyat, irònic, sarcàstic; minuts més tard, apareix una *fase d'explosió* en què el Pau humilia, culpabilitza i escridassa l'Eva, és a dir, exerceix violència; per, finalment, arribar a la *fase de lluna de mel o reconciliació*, en la qual, d'alguna manera, torna a apropar-se a ella i apel·la a la complicitat. Aquest cicle es dona contínuament i amb moltes temporalitats diferents en les relacions de violència, i genera sentiments de molta confusió, i dubtes; estat en el qual es troba l'Eva cap al final de l'obra.

L'autora ens deixa un missatge molt clar, al llarg de tota l'obra: la violència és només responsabilitat de qui l'exerceix, i cap acte o conducta justifica la violència masclista.

Marta Mariñas López